

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2020-12957
Den 27. oktober 2020

Uformel videokonference for EU's handelsministre den 9. november 2020

SAMLENOTAT

1. Status for EU's handelspolitiske strategirevision og perspektiver for WTO.....	2
2. EU's handelsrelationer til Kina	5
3. EU's handelsrelationer til USA.....	7

1. Status for EU's handelspolitiske strategirevision og perspektiver for WTO

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På videokonferencen ventes Kommissionen at orientere om arbejdet med en ny overordnet handelspolitisk strategi for EU og om situationen i WTO. På denne baggrund ventes en bred udveksling af synspunkter om EU's handelspolitiske tilgang i kølvandet på COVID-19, herunder handelspolitikens bidrag til økonomisk genopretning og i den forbindelse balancen mellem åbenhed og beskyttelse af sårbare sektorer.

2. Baggrund

Kommissionen indledte i foråret 2020 en revision af EU's overordnede handelspolitiske strategi. Strategirevisionen skal primært ses på baggrund af COVID-19's betydelige påvirkning af europæisk økonomi og handel, men også det bredere aktuelle handelspolitiske klima med amerikansk-kinesiske spændinger og krisen i WTO. Den ny strategi ventes præsenteret primo 2021.

Kommissionen lægger overordnet op til en fortsættelse af en åben og ambitiøs handelspolitik, men med et større fokus på at forsvare europæiske interesser og imødegå handelspartneres misbrug af EU's åbenhed. Begrebet "åben strategisk autonomi" står i den forbindelse centralt. Baggrunden er en konstatering af, at COVID-19 har lagt stort pres på globale forsyningskæder og blotlagt europæisk afhængighed af enkelte markeder for kritiske produkter. Det har sat fokus på, hvordan EU bedst tackler sårbarhed og skaber større modstandsdygtighed i globale værdi- og forsyningskæder til gavn for forbrugere og virksomheder.

I den sammenhæng fremstår regelbaseret international handel mere nødvendig end nogensinde, men WTO har vanskeligheder med at udfylde sin rolle. Appelorganet ophørte med at fungere i december 2019 som følge af amerikansk blokering for udnævnelse af nye medlemmer, og WTO-reformprocessen er de facto på "stand-by" trods en ihærdig EU-indsats. Krisen berører alle WTO's tre dimensioner: Transparent implementering af gældende regler, forhandling af nye regler og bilæggelse af tvister. For EU er det hovedprioriteterne at få tvistbilæggelsesfunktionen til at fungere igen og at modernisere WTO's regelsæt, så organisationen kan adressere unfair handelspraksis og dermed kan forblive en relevant ramme for international handel. Kommissionen har annonceret et nyt reformudspil, som eventuelt kan indarbejdes i den kommende handelspolitiske strategi.

WTO's 12. ministerkonference skulle have fundet sted i Kasakhstan i juni 2020, men blev udsat p.g.a. COVID-19. Det er endnu ikke fastlagt, hvor og hvornår ministerkonferencen i stedet kan gennemføres. Processen med at finde en ny WTO generaldirektør efter Roberto Azevedo, som i august uventet trådte tilbage, et år før tid, er i gang og ventes afsluttet i november 2020.

3. Formål og indhold

Rådet ventes på baggrund af en orientering fra Kommissionen at drøfte EU's overordnede handelspolitiske tilgang i kølvandet på COVID-19, herunder handelspolitikens bidrag til økonomisk genopretning, samt EU's rolle i forhold til WTO-reform.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Drøftelsen medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv konsekvenser for samfundsøkonomien, EU's budget, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der har ikke været foretaget høringer forud for drøftelsen. Handelspolitisk Specialudvalg er løbende blevet orienteret om Kommissionens strategirevisionsarbejde og situationen i WTO. Erhvervs-, arbejdstager- og civilsamfundsorganisationer er blevet konsulteret om EU's strategirevision ved møde i Forum for fair og bæredygtig handelspolitik den 7. september 2020.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er i Rådet enighed om handelspolitikens centrale bidrag til økonomisk genopretning efter COVID-19 og tilslutning til en fortsat ambitiøs og regelbaseret europæisk handelspolitik, omend forskellige holdninger til balancen mellem åbenhed og beskyttelse af sårbare sektorer. Mens nogle medlemslande ønsker produktion af kritiske produkter hjemtaget til Europa, foretrækker andre øget diversificering af forsyningskæder evt. suppleret med strategisk lageropbygning for enkelte produkter. Der er i Rådet bred opbakning til, at EU fortsat skal fremme et stærkt og regelbaseret multilateralt handelssystem samt spille en aktiv og central rolle i reform of WTO.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ønsker en ambitiøs, fair og bæredygtig europæisk handelspolitik baseret på åbne markeder og et stærkt multilateralt engagement. Der lægges vægt på, at EU's ny handelspolitiske strategi adresserer de sårbarheder, COVID-19 har afdækket, samt den stigende unilateralisme og unfair handelspraksis, der har vundet frem i de senere år. Regeringen finder, at EU's respons på udfordringerne i forbindelse med COVID-19 skal tage udgangspunkt i faktiske sårbarheder og ikke må føre til ny protektionisme. Diversificering af forsynings- og værdikæder ses generelt som en bedre løsning end hjemtagning af produktion.

Hvad angår WTO, bakker regeringen i overensstemmelse med relevante folketingsvedtagelser, herunder senest V83 af 3. juni 2013, stærkt op om det multilaterale handelssystem med WTO i centrum som det bedste og mest effektive værn imod protektionisme.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

EU's strategirevision har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Situationen i WTO har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 28. februar samt den 4. juni 2020.

2. EU's handelsrelationer til Kina

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret udgave af samlenotat forud for videokonferencen (udenrigsanliggender – handel) den 12. marts 2020. Ændringer er markeret med streg i margin.

1. Resumé

På videokonferencen ventes en orientering ved Kommissionen samt udveksling af synspunkter om EU's handelsrelationer til Kina, herunder om status i de bilaterale forhandlinger om en investeringsaftale.

2. Baggrund

Kina har stigende kommerciel og økonomisk betydning for EU og for Danmark. Til trods for aftagende vækstrater de senere år ventes Kina at stå for 25 pct. af væksten i verdensøkonomien frem mod 2030. Danmarks eksport til Kina er tredoblet siden 2005, og over 500 danske virksomheder har etableret sig på det kinesiske marked. Samtidig oplever danske og europæiske virksomheder stigende udfordringer i konkurrencen med kinesisk erhvervsliv – både i Kina og på de globale markeder samt i det indre marked – i form af ulige markedsvilkår, mangelfuld beskyttelse af intellektuelle rettigheder, statssubsidiering og tvungen teknologioverførsel.

Denne udvikling er afsæt for EU's ændrede handelspolitiske tilgang over for Kina. EU har bl.a. moderniseret sine defensive handelsinstrumenter i 2017 og er aktivt engageret i at reformere WTO med henblik på at gøre organisationen bedre i stand til at håndtere unfair handelspraksis. En fælles meddelelse fra Kommissionen og den Fælles Udenrigstjeneste fra marts 2019 – efterfølgende endosseret af stats- og regeringscheferne – fastslår behovet for at anlægge en mere realistisk linje og anskue Kina både som samarbejdspartner, økonomisk konkurrent og systemisk rival. EU ønsker derfor fortsat at styrke samarbejdet med Kina, men ud fra klart definerede interesser og principper med henblik på ligevægt og gensidighed i de økonomiske relationer.

EU og Kina har siden 2013 forhandlet en bilateral investeringsaftale, som både skal omfatte gensidig øget markedsadgang for investeringer samt investeringsbeskyttelse. Der blev udvekslet reviderede markedsadgangstilbud i december 2019. Forhandlingerne er asymmetriske i den forstand, at EU stiller krav om, at aftalen skal medvirke til at rette op på ulige markedsvilkår på det kinesiske marked. Parterne formulerede sidste år en fælles ambition om at afslutte forhandlingerne i år. Virtuelle topmøder mellem EU og Kina den 22. juni og den 14. september har givet politisk momentum til forhandlingerne, hvor der i de seneste måneder er gjort betydelige fremskridt. Der er dog fortsat væsentlige udeståender. EU forhandler ikke med Kina om en bredere handelsaftale.

3. Formål og indhold

Rådet ventes på baggrund af en orientering fra Kommissionen at drøfte status i handels- og investeringsrelationerne med Kina, herunder i de bilaterale forhandlinger om en ambitiøs investeringsaftale.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Drøftelsen medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning. Den skærpede handelspolitiske tilgang til Kina kan på et senere tidspunkt evt. føre til nye EU-initiativer, som kan give anledning til ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv konsekvenser for samfundsøkonomien. Den skærpede handelspolitiske tilgang til Kina kan på et senere tidspunkt evt. føre til nye EU-initiativer, som kan medføre konsekvenser for samfundsøkonomien, EU's budget, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der har ikke været foretaget høringer forud for drøftelsen. Handelspolitisk Specialudvalg er løbende blevet orienteret om udviklingen i det handelspolitiske forhold mellem EU og Kina.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er i Rådet bred opbakning til, at EU skal anlægge en mere realistisk handelspolitisk tilgang til Kina i lyset af den stigende konkurrencemæssige udfordring fra landet. Der er derimod ikke fuld enighed om, hvordan EU på konkret plan bedst håndterer situationen. I forhold til forhandlingerne om en investeringsaftale foretrækker flere medlemsstater dog substans frem for hastighed i forhandlingerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter linjen i EU's fællesmeddelelse fra marts 2019 om Kina som en uomgængelig samarbejds- og forhandlingspartner, en økonomisk konkurrent og en strategisk rival.

Regeringen lægger desuden vægt på, at EU skal arbejde for konkrete fremskridt, der holder Kina fast på tidligere løfter om indrømmelser, herunder bl.a. i forhold til forhandlingerne om en ambitiøs bilateral EU/Kina-investeringsaftale. Målet er en aftale, som bidrager til at rette op på asymmetrien mellem parterne i forhold til markedsadgang og konkurrencevilkår.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Status for EU's handelsrelationer til Kina blev forelagt Folketingets Europaudvalg den 28. februar 2020.

3. EU's handelsrelationer til USA

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På videokonferencen ventes en orientering ved Kommissionen samt udveksling af synspunkter om EU's fremtidige handelsrelationer til USA efter det amerikanske præsidentvalg den 3. november.

2. Baggrund

Det handelspolitiske forhold mellem EU og USA har været anstrengt, siden USA i juni 2018 påførte told på europæisk stål og aluminium og truede med ekstratold på biler og bildele fra EU. Efter EU's rebalancering i form af told på amerikanske varer i juni 2018, afværgedes en yderligere eskalering af handelskonflikten med fælleserklæringen fra præsident Trump og daværende kommissionsformand Juncker i juli 2018, som satte rammen for en transatlantisk dialog om tættere handelssamarbejde.

Trods bestræbelser fra bl.a. kommissionsformand von der Leyen på at skabe nyt momentum har denne dialog kun ført til begrænsede fremskridt. Dels har USA ønsket landbrug inddraget i forhandlingerne, hvilket EU's forhandlingsdirektiv eksplicit har udelukket, og dels har USA's fortsatte trusler om straf-told samt iværksættelse af flere undersøgelser begrundet i national sikkerhed (af bl.a. import af elektriske stålprodukter og mobile kraner fra EU) vanskeliggjort konstruktiv dialog. Herudover har Airbus/Boeing-tvistbilæggesagerne præget det bilaterale forhold, særligt siden WTO-afgørelsen i oktober 2019 gav USA ret til at indføre told på op til 7,5 mia. USD på europæiske varer som kompensation for WTO-stridig statsstøtte til Airbus.

Et første positivt resultat af den transatlantiske dialog kom den 21. august 2020 med fælleserklæringen fra daværende handelskommissær Hogan og USA's handelsrepræsentant Lighthizer om gensidige toldnedsættelser på et mindre antal varer (bl.a. hummere fra USA og krystalglas fra EU). Selv om den økonomiske effekt er beskeden, udgør de forudsete toldnedsættelser et positivt politisk skridt, som viser, at handelssamarbejde over Atlanten er muligt.

På kort sigt er en forhandlet løsning af Airbus/Boeing-tvisterne centralt for EU. WTO har den 13. oktober offentliggjort, at EU er berettiget til at pålægge amerikanske varer told for op til 3,99 mia. USD som kompensation for den amerikanske WTO-stridige statsstøtte til Boeing. Fra EU's side lægges vægt på åbenhed og politisk vilje til at opnå en forhandlet løsning, undgå eskalering samt håndhævelse af EU's rettigheder. Et forslag fra Kommissionen til gennemførelsesretsakt med henblik på at iværksætte balancerede foranstaltninger, som afspejler de amerikanske Airbus-foranstaltninger, ventes vedtaget i Udvalget for Handelsbarrierer i begyndelsen af november.

Herudover vil EU generelt forsøge at engagere USA i et samarbejde om centrale handelspolitiske udfordringer, særligt i forhold til modernisering af WTO's regelsæt, så organisationen bliver bedre i stand til at håndtere især unfair kinesisk handelspraksis.

EU's muligheder for at engagere USA ventes at være større, hvis Biden vinder præsidentvalget. Uanset udfaldet af det amerikanske præsidentvalg vil handelspolitikken og behovet for transatlantisk samarbejde imidlertid fortsat stå centralt på den bilaterale dagsorden.

3. Formål og indhold

Handelskommissær Dombrovskis forventes på videokonferencen at give en generel orientering om det handelspolitiske forhold mellem EU og USA – ikke mindst i perspektiv af det amerikanske præsidentvalg den 3. november. Herudover ventes en status for Kommissionens dialog med USA om Airbus/Boeing-sagerne og en politisk drøftelse af EU's tilgang til iværksættelse af EU's foranstaltninger i fravær af en forhandlet løsning.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant for drøftelsen.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant for drøftelsen.

7. Konsekvenser

Drøftelsen ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Airbus/Boeing-sagerne har imidlertid konsekvenser for dansk eksport og import på grund af toldforhøjelserne i USA og EU.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

EU's medlemslande forventes generelt at støtte Kommissionens tilgang om at søge dialog, være forhandlingsvillig og pragmatisk i tilgangen til USA samt forsøge at engagere USA i et transatlantisk handelspolitisk samarbejde.

Medlemslandene forventes at støtte Kommissionens overordnede tilgang i Airbus/Boeing-sagerne, der baserer sig på fortsatte bestræbelser for en forhandlet løsning, undgå eskalering samt håndhævelse af EU's rettigheder. Kommissionen har lagt op til en hurtig iværksættelse af EU's legitime foranstaltninger, hvilket støttes af enkelte medlemslande, mens en række medlemslande ønsker at udsætte en iværksættelse indtil efter det amerikanske præsidentvalg for at undgå, at en iværksættelse af EU's modforanstaltninger eventuelt kunne påvirke valget.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at EU indgår konstruktivt i handelspolitiske forhandlinger med USA efter det amerikanske præsidentvalg. Det er i dansk interesse at fastholde en åben dialog om forbedring af handelsforholdet med en ny amerikansk administration. Samtidig må EU være

rede til at håndhæve sine rettigheder og beskytte egne økonomiske interesser – ikke mindst i tilfælde af, at USA tager skridt til yderligere toldforhøjelser på europæiske varer i Airbus-sagen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Problemstillinger vedrørende EU's handelsrelationer til USA har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering, senest den 28. februar 2020.